

Kibajuni language

Azimio la Kimataifa la Haki za Binadamu

Ambapo utambuzi wa utu wa asili na wa sawa na usioweza kutenganishwa haki za watu wote wa familia ya binadamu ni msingi wa uhuru, haki na amani duniani, Ingawa kutozingatiwa na kudharau haki za binadamu kumesababisha unyama matendo ambayo yameikashirisha dhamiri ya mwanadamu, na ujio wa ulimwengu ambamo wanadamu watafurahia uhuru wa kusema na imani na uhuru kutoka kwa woga na uhitaji imetangazwa kuwa matarajio ya juu zaidi ya watu wa kawaida watu.

Ingawa ni muhimu, ikiwa mwanadamu hata lazimishwa kukimbilia, kama mwisho mapumziko, kwa uasi dhidi ya dhulma na ukandamizaji, kwamba haki za binadamu zinapaswa kuwa kulindwa na utawala wa sheria.

Ingawa ni muhimu kukuza maendeleo ya mahusiano ya kirafiki kati ya mataifa. Ingawa watu wa Umoja wa Mataifa wamethibitisha katika Mkataba wao imani katika haki msingi za binadamu, utu na heshima ya binadamu na katika haki sawa za wanaume na wanawake na wameamua kukuza maendeleo ya kijamii na viwango bora vya maisha katika uhuru mkubwa.

Ingawa Nchi Wanachama zimejitolea kufanikisha, kwa ushirikiano pamoja na Umoja wa Mataifa, kukuza heshima na kuzingatia kwa wote haki za binadamu na uhuru wa kimsingi.

Wakati kutanmbua haki hizi na uhuru huu ni wa Umuhimu mkubwa kwa utekelezaji kamili wa ahadi hii,

Sasa, kwa hiyo,

Mkutano Mkuu

Inatangaza Azimio hili la Kimataifa la Haki za Kibinadamu kama kiwango cha pamoja cha mafanikio kwa watu wote na mataifa yote, hadi kwamba kila mtu binafsi na kila chombo cha jamii, kwa kuzingatia Azimio hili daima, kitajitahidi ufundishaji na elimu ili kukuza heshima kwa haki na uhuru huu na kwa hatua za kimaendeleo, kitaifa na kimataifa, ili kupata usalama wao kwa wote na utambuzi na uzingatiaji unaofaa, kati ya watu wa Nchi Wanachama wao wenyewe na miongoni mwa watu wa maeneo yaliyo chini ya mamlaka yao.

Kifungu cha 1

Wanadamu wote wamezaliwa huru na sawa katika utu na haki. Wao ni wamejaliwa akili na dhamiri na wanapaswa kutendana undugu.

Kifungu cha 2

Kila mtu anastahili haki na uhuru wote uliofafanuliwa katika Azimio hili, bila ubaguzi wa aina yoyote, kama vile rangi, jinsia, lugha, dini, siasa au maoni mengine, asili ya kitaifa au kijamii, mali, kuzaliwa au hali nyingine. Zaidi ya hayo, hakuna ubaguzi utakaofanywa kwa misingi ya kisiasa, mamlaka au hadhi ya kimataifa ya nchi au eneo ambalo mtu anamiliki, iwe ni huru, kuaminiwa, kutojitawala au chini ya ukomo mwingine wowote wa uhuru.

Kifungu cha 3

Kila mtu ana haki ya kuishi, uhuru na usalama wa mtu.

Kifungu cha 4

Hakuna mtu atakayewekwa katika utumwa au utumwa; utumwa na biashara ya utumwa itakuwa marufuku kwa aina zao zote.

Kifungu cha 5

Hakuna mtu atakayeteswa au kutendewa kikatili, kinyama au kudhalilisha au adhabu.

Kifungu cha 6

Kila mtu ana haki ya kutambuliwa kila mahali kama mtu mbele ya sheria.

Kifungu cha 7

Wote ni sawa mbele ya sheria na wanayo haki bila ya ubaguzi wowote kulindwa sawa na sheria. Wote wana haki ya kulindwa sawa dhidi ya ubaguzi wowote unaokiuka Azimio hili na dhidi ya uchochezi wowote wa ubaguzi huo.

Kifungu cha 8

Kila mtu ana haki ya kupata suluhu la ufanisi na mahakama za kitaifa zenye uwezo Kwa vitendo vinavyokiuka haki za kimsingi alizopewa na katiba au sheria.

Kifungu cha 9

Hakuna mtu atakayekamatwa kiholela, kuwekwa kizuizini au kuhamishwa.

Kifungu cha 10

Kila mtu ana haki ya usawa kamili wa kusikilizwa kwa haki na hadharani na mtu huru na mahakama isiyo na upendeleo, katika uamuzi wa haki na wajibu wake na wa yoyote mashtaka ya jinai dhidi yake.

Kifungu cha 11

1. Kila aliyeshtakiwa kwa kosa la adhabu ana haki ya kudhaniwa hana hatia hadi athibitishwe kuwa na hatia kwa mujibu wa sheria katika kesi ya umma ambayo yeye amekuwa na dhamana zote muhimu kwa utetezi wake.
2. Hakuna mtu atakayepatikana na hatia ya kosa lolote la adhabu kwa sababu ya kitendo chochote au kutokufanya kosa ambalo halikuwa kosa la adhabu, chini ya kitaifa au sheria ya kimataifa, wakati ilipotekelzwa. Wala haitakuwa nzito zaidi adhabu itolewe kuliko ile ambayo ilitumika wakati wa adhabu kosa lilifanyika.

Kifungu cha 12

Hakuna mtu atakayeingiliwa kiholela kwa faragha, familia, nyumba yake au mawasiliano, wala kushambulia heshima na sifa yake. Kila mtu ana haki ya ulinzi wa sheria dhidi ya kuingiliwa au mashambulizi hayo.

Kifungu cha 13

1. Kila mtu ana haki ya uhuru wa kutembea na kuishi ndani ya Mipaka ya kila Jimbo.
2. Kila mtu ana haki ya kuondoka katika nchi yoyote, ikiwa ni pamoja na nchi yake, na Kurudi nchini kwake.

Kifungu cha 14

1. Kila mtu ana haki ya kutafuta na kufurahia hifadhi katika nchi nyingine Mateso.

2. Haki hii haiwezi kutumika katika kesi ya mashtaka kwa dhati Yanayotokana na uhalifu usio wa kisiasa au kutokana na vitendo kinyume na madhumuni na Kanuni za Umoja wa Mataifa.

Kifungu cha 15

1. Kila mtu ana haki ya utaiifa.
2. Hakuna mtu atakayenyang'anywa uraia wake kiholela wala kunyimwa haki ya kubadilisha utaiifa wake

Kifungu cha 16

1. Wanaume na wanawake wa umri kamili, bila kizuizi chochote kutokana na rangi, taifa au dini, wana haki ya kuoana na kuanzisha familia. Wana haki sawa kuhusu ndoa, wakati wa ndoa na wakati wa kuvunjika kwake.
2. Ndoa itafungwa tu kwa ridhaa ithini ya wanaotaka kuoana.
3. Familia ni kitengo cha asili na cha msingi cha jamii na inastahili kulindwa na jamii na serikali.

Kifungu cha 17

1. Kila mtu ana haki ya kumiliki mali peke yake na pia kwa kushirikiana na wengine.
2. Hakuna mtu atakayenyang'anywa mali yake kiholela.

Kifungu cha 18

Kila mtu ana haki ya uhuru wa mawazo, dhamiri na dini; haki hii ni pamoja na uhuru wa kubadilisha dini au imani yake, na uhuru, ama peke yake au katika jumuiya na wengine na hadharani au faraghani, kudhihirisha dini au imani yake katika kufundisha, kutenda, kuabudu na kufuata.

Kifungu cha 19

Kila mtu ana haki ya uhuru wa maoni na kujieleza; haki hii inajumuisha uhuru wa kuwa na maoni bila kuingiliwa na kutafuta, kupokea na kutoa habari na mawazo kupitia chombo chochote cha habari bila kujali mipaka.

Kifungu cha 20

1. Kila mtu na haki ya uhuru wa kukusanyika na kujumuika kwa amani.
2. Hakuna mtu anayeweza kulazimishwa kuwa mwanachama wa chama.

Kifungu cha 21

1. Kila mtu ana haki ya kushiriki katika serikali ya nchi yake, moja kwa moja au kupitia wawakilishi waliochaguliwa kwa hiari.
2. Kila mtu ana haki ya kupata huduma ya umma katika nchi yake.
3. Mapenzi ya watu yatakuwa msingi wa mamlaka ya serikali; wosia huu utaonyeshwa katika chaguzi za mara kwa mara na za kweli ambazo zitakuwa kwa haki ya wote na sawa na itafanywa kwa kura ya siri au kwa taratibu sawa za upigaji kura huru.

Kifungu cha 22

Kila mtu, kama mwanajamii, ana haki ya hifadhi ya jamii na anayo haki kutekelezwa, kupitia juhudi za kitaifa na ushirikiano wa kimataifa na katika kwa mujibu wa shirika na rasilimali za kila Jimbo, za kiuchumi, haki za kijamii na kitamaduni muhimu kwa utu wake na maendeleo huru ya utu wake.

Kifungu cha 23

1. Kila mtu ana haki ya kufanya kazi, uchaguzi huru wa kazi, hali ya haki na nzuri ya kazi na kulindwa dhidi ya ukosefu wa ajira.
2. Kila mtu, bila ubaguzi wowote, ana haki ya kupata malipo sawa kwa kazi sawa.
3. Kila mtu anayefanya kazi ana haki ya kupata ujira wa haki na unaokubalika unaomhakikishia yeye mwenyewe na familia yake kuwepo kwa maisha yanayostahiki utu wa kibinadamu, na kuongezewa, ikiwa ni lazima, kwa njia nyinginezo za ulinzi wa kijamii.
4. Kila mtu ana haki ya kuunda na kujiunga na vyama vya wafanyakazi kwa ajili ya kulinda maslahi yake.

Kifungu cha 24

Kila mtu ana haki ya kupumzika na starehe, ikijumuisha kizuizi kinachofaa cha saa za kazi na likizo za mara kwa mara zenye malipo ya awali ya kuchagua aina ya elimu itakayotolewa kwa watoto wao.

Kifungu cha 25

1. Kila mtu ana haki ya kuwa na kiwango cha maisha kinachostahiki afya na ustawi wake na wa familia yake, ikijumuisha chakula, mavazi, nyumba na matibabu na huduma muhimu za kijamii, na haki ya kupata usalama endapo atakosa ajira, magonjwa, ulemavu, ujane, uzee au ukosefu mwingine wa riziki katika mazingira asiyoweza kuyadhibiti.
2. Akina mama na utoto wanastahiki matunzo na usaidizi maalum. Watoto wote, wawe wamezaliwa ndani au nje ya ndoa, watafurahia ulinzi sawa wa kijamii.

Kifungu cha 26

1. Kila mtu ana haki ya kupata elimu. Elimu itakuwa bure, angalau katika hatua za msingi na za kimsingi. Elimu ya msingi itakuwa ya lazima. Elimu ya ufundi na taaluma itapatikana kwa ujumla na elimu ya juu itafikiwa kwa usawa kwa wote kwa misingi ya sifa.
2. Elimu itaelekezwa katika ukuaji kamili wa utu na kuimarisha heshima ya haki za binadamu na uhuru wa kimsingi. Itakuza maelewano, uvumilivu na urafiki kati ya mataifa yote, rangi au vikundi vya kidini, na itaendeleza shughuli za Umoja wa Mataifa kwa ajili ya kudumisha amani.
3. Wazazi wana haki ya awali ya kuchagua aina ya elimu itakayotolewa kwa watoto wao.

Kifungu cha 27

1. Kila mtu ana haki ya kushiriki kwa uhuru katika maisha ya kitamaduni ya jamii, kufurahia sanaa na kushiriki katika maendeleo ya kisayansi na manufaa yake.
2. Kila mtu ana haki ya kulindwa maslahi ya kimaadili na ya kimwili yanayotokana na uzalishaji wowote wa kisayansi, kifasihi au kisanii ambao yeye ndiye mwandishi.

Kifungu cha 28

Kila mtu ana haki ya utaratibu wa kijamii na kimataifa ambamo haki na uhuru zilizoainishwa katika Azimio hili zinaweza kutekelezwa kikamilifu.

Kifungu cha 29

1. Kila mtu ana wajibu kwa jamii ambamo peke yake uhuru na maendeleo kamili ya utu wake yanawezekana.
2. Katika kutumia haki na uhuru wake, kila mtu atakuwa chini ya mipaka hiyo tu kama ilivyoamuliwa na sheria kwa madhumuni ya kupata utambuzi unaostahili na heshima kwa haki na uhuru wa wengine na kukidhi matakwa ya haki ya maadili; utulivu wa umma na ustawi wa jumla katika jamii ya kidemokrasia.
3. Haki hizi na uhuru haziwezi kutumika kinyume na madhumuni na kanuni za Umoja wa Mataifa.

Kifungu cha 30

Hakuna chochote katika Azimio hili kinaweza kufasiriwa kuwa kinamaanisha Jimbo lolote, kikundi au mtu haki yoyote ya kushiriki katika shughuli yoyote au kufanya kitendo chochote kinacholenga Uharibifu wa haki na uhuruw.